

A MANDZSÚRIAI TIZENHÁROM-HEGY – AHOGY CHOLNOKY LÁTTA

▷ SZÖVEG: LEVICZKI ANITA | KÉP: A MAGYAR FÖLDRAJZI MÚZEUM ARCHÍVUMA

Cholnoky Jenő 26 évesen, 1896 novemberében kelt útra Kínába, hogy mestere, a Budapesti Tudományegyetem Földrajz tan-székét vezető Lóczy Lajos megbízásából tanulmányozza a Kínai alföld nagy folyóinak deltavidékét, továbbá kiderítse a Sárgafolyó és a Jangce mederváltozásainak okait. „Az én kalandvágyó lelkemben azonban sokkal nagyobb tervek kalimpáltak” – írja Cholnoky Utazásaim című könyvében. Egy év múlva már Mandzsuoországot is bejárta, és épp Mukdenből igyekezett Pekingbe, hogy a Jangce után a Hoang-ho (Sárga-folyó) tanulmányozásának is eleget tegyen

1897. november 26-án, egy pénteki napon kelt át kis karavánjával a Liau-folyón. „A nagyút révészeit... egy Pekingből jövő magasrangú mandarin szétkergette, mert nem szállították át elég gyorsan” – ezért egy másik révet kellett használniuk, „... ahol a nagy tolongásban igen nehéz volt átkeln[iük], különösen a mulyákkal [öszvérekkkel] volt sok baj a gyarló bejáróknál.” Bár a Liau-ho végtelen alföldje nem sok látnivalót kínált, szombaton és vasárnap is egész nap gyalogolt a száraz hó és homok keverékével borított úton. A „rögös, kivagdalt, széles” úton „a gyalogos gyorsabban járt, mint a kocsi”. Vasárnap azt jegyezte fel naplójába,

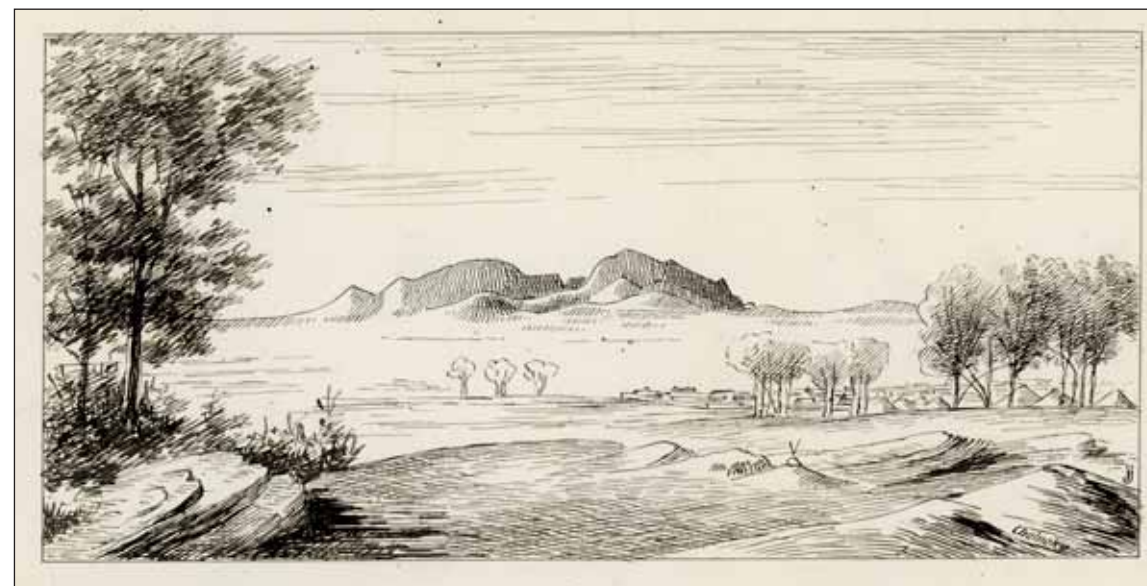
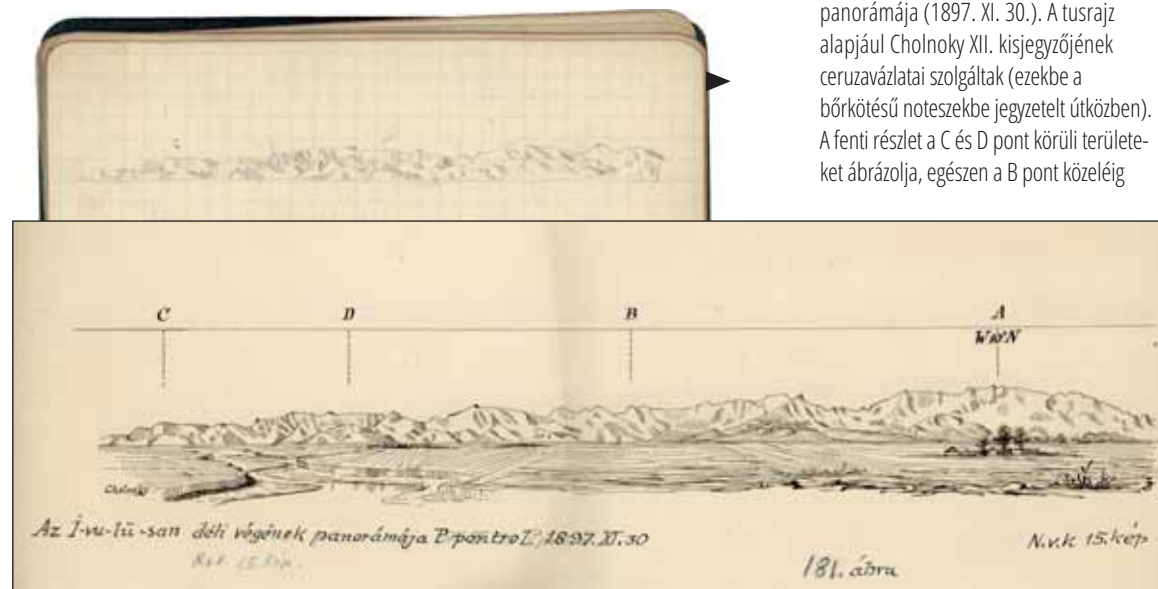
hogy: „... a nap éppen lenyugodott, mikor a mai 70 lit [kb. 35 km] le-kutyagoltam.”

November 30-án, kedden végre kedvére való látvány fogadta, megpillantotta az I-vu-lü-san (Yiwülü Shan, Lushan) déli részének panorámáját: „Mint a subogó selyem ragyogó ránczai, habosan tagozott tar sziklafallal esik itt le a mongol fennföld a Liau-ho alluviumára.” Le is vázolta „a ritka gyönyörű látványt”. Fényképezni nem tudta, „... hisz a merész formájú hegyek finom kobaltkék rajza a fényképlemezen aligha tükröződött volna vissza” – idézi fel Utazásaim című könyvében.

Útközben fájo szívvel tekintgetett a hegyekre, amelyek szirtes,

Az I-vu-lü-san fenséges fodrai

Cholnoky Jenő: Az I-vu-lü-san déli végének panorámája (1897. XI. 30.). A tusrajz alapjául Cholnoky XII. kisjegyzőjének ceruzavázlatai szolgáltak (ezekbe a bőrkötésű noteszkebe jegyzetelt útközben). A fenti részlet a C és D pont körüli területeket ábrázolja, egészen a B pont közeléig

Első látásra

Cholnoky Jenő: Sö-szan-san gránitbérc (1897. XII. 1. de.). A Tizenhárom-hegy impozáns sziklacsportja az I-vu-lü-san déli lábánál tárult Cholnoky szemé elé. A 123 évvel ezelőtti téli délelőttön a mandzsúriai sziklaóriás előtt elterülő lapály könnyű, fehérítő párába burkolózott, így „csodálatos alakja gyönyörűen sötételt ki a rajz készítésekor”

kopár oldalai mögött bújt meg Észak-Kína legismeretlenebb területe. Sejtette azonban, hogy fogytán lesz a pénze, ha kitérőt tesz, mielőtt eljutna a Sárga-folyóhoz. Ráadásul a gyéren lakott hegyek közti útra, a kemény hidegben való szabad éjszakázásra expedíciója nem volt kellőképpen felszerelve.

Másnap délelőtt, december 1-jén, az I-vu-lü-san hatalmas sziklafalának végződését szegélyező lankás dombokból délen egy impozáns sziklacsport emelkedett ki, melyet „... első tekintetre bátran vulkánnak lehet nézni... Alakja mindenkit megteveszthet, hogy ki-aludt vulkán – írja naplójában Cholnoky –, de hiszelgek magamnak, hogy amint eléggé kivehetők voltak a formái, azonnal kételyeim támadtak vulkáni eredete felett.” Közelebb érve „... a zárt grupp igazán ijesztő sziklaszálakká bomlott

fel.” Innen kaphatta nevét is: Sö-szan-san (Shi-san-shan), vagyis Tizenhárom-hegy.

Elgyalogolt a szántóföldeken át a hegyhez, és azt „tisztá, szép gránitnak” találta. „A teljesen kopár, gömbölyded sziklatömbök, óriási ingókövekkel tarkázva, a hajme-

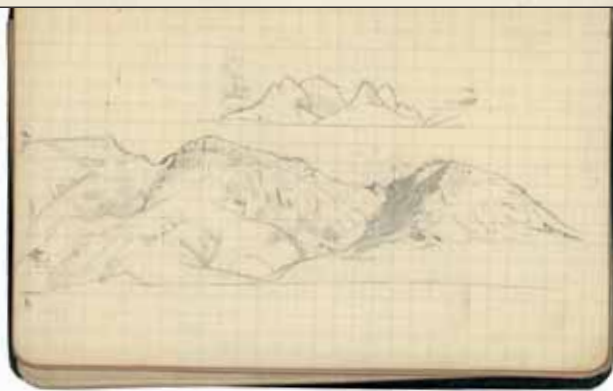
„... a zárt grupp igazán ijesztő sziklaszálakká bomlott fel.”
Innen kaphatta nevét is:
Sö-szan-san (Shi-san-shan), vagyis
Tizenhárom-hegy.

resztő függélyes sziklafalak, a teljes elhagyatottság, kietlen kopárság és csend szinte borzalmassá tették ezt a

Mandzsúria országútján

Térképvázlat Cholnoky kéziratosa kínai úti naplójából. Mukdenből (Shenyang) Peking felé tartva először a Liau-folyón kelt át karavánjával, majd napokon át gyalogolt az országúton. November 30-án pillantotta meg az I-vu-lü-san déli részének panorámáját, és másnap délután ért a Sö-szan-san gránit sziklacsportjához. A Ta-ling-ho (Daling) jegén december 2-án kelt át. December 9-én érkezett meg vonattal Pekingbe

A Sö-san-san közelről

Cholnoky Jenő: A Sö-san-san fócsoportja (1897. XII. 1.). A kőbörc „minden átmenet nélkül, domború lejtővel emelkedik ki a síkságból. A hegy talpig kemény gránitból van, semmiféle törmeléklet nem enyhíti az átmenetet a síkság és a hegylejtő között.” – írja Cholnoky a Földrajzi Közleményekben 1904-ben megjelent Mukden című cikkében. A tusrajz alapjául a XII. kisjegyzőjébe (bőrnoteszébe) két részletben felvázolt ceruzarajz szolgált. Az előtérben látható vízmosás és a méretarány miatt azon üldögélő emberalak csak a tusrajzon szerepel. (A rajz hozzávetőlegesen itt készülhetett: 41°16'11.09"N, 121°31'37.92"E)

néma sziklaóriást – írja aznap naplóbejegyzésében Cholnoky. – A szirtek meredek falai kemény, egészen ép gránitból valók, nincs rajtuk talpalatnyi növényzet sem, de minden él, minden szöglet kerekre, simára csiszolódott le, lebetetlen rájuk felkapaszkodni” – teszi hozzá A sárkányok országából című könyvében. Magasságát naplójában 200–300 méterre becsülte, Morfológia című könyvében már csak 80–100 m-t írt. Meg is jegyzi, hogy: „... a szokatlan kopárság és a sziklák göm-

bölyded alakja minden perspektívát cserben hagy. Apró köveknek látszanak messziről száztonnás sziklatömbök.”

Az I-vu-lü-san mögött megbújó Sö-san-san 13 csúcsáról Cai Gui, a 12. századi kínai költő versben emlékezett meg. Nyers szépsége Mandzsúria 19. századi nagy utazói – Palladius, Richt-hofen és Cholnoky – mellett a koreai tudós-tisztviselőt, Pak Ji-wont is megállásra készítette 1780-ban. A síkságból szigetszerűen, csodálatosan meredek oldalakkal

kiemelkedő Shisan-hegyet ő nyári égen úszó, habos felhőkhöz hasonlította. Úgy tűnt, mintha a 13 csiklacsúcs a semmiből teremt volna a hatalmas síkság közepén. „Ha ez európai területen volna, ezrével zarándokolnának hozzá a természet szépségeiben gyönyörködni tudó turisták” – írja hasonló elragadtatással Cholnoky.

Napjainkra azonban már elkoptak a Sö-san-san vad csúcsai, sziklatestének jó részét bányagödörök borítják. Az egykor rettentő, csodás sziklaóriás gránit-kőbörceit kőoroszlánokká és kőelefántokká szelídítették a környék kőfaragói...

Cholnoky Jenő kínai utazásán használt kis vázlatkönyve, kisjegyzői (a terepen használt bőrnoteszei), kínai úti naplója, valamint számos kínai témájú tusrajza is megtekinthető a Magyar Földrajzi Múzeum **földRajz** című időszaki kiállításán.

LEVICZKI ANITA
GEOGRÁFUS, MÚZEUMI ADAT-TÁROS A MAGYAR FÖLDRAJZI MÚZEUMBAN
WWW.FOLDRAJZIMUZEUM.HU

10 éves a MagyarBrands, a kiváló hazai márkákat elismerő program

Nemes feladatot tűzött ki célul a MagyarBrands program egy évtizeddel ezelőtt, amikor úgy döntött, hogy felkutatja azokat az elismerésre méltó magyar márkákat is, amelyekről gyakran a kelleténél kevesebbet hallunk. A kiválasztási rendszer kidolgozása, a zsűri kemény munkája nyomán ma már 750 márka örülhet a díjnak.

Ahhoz, hogy egy márka MagyarBrands-elismerésben részesülhessen, többlépcsős kutatásban, egyértelmű kiválasztási feltételeknek kell megfelelnie, és végül a MagyarBrands szakmai bizottságának minősítését is meg kell szereznie. A program lehetőséget biztosít új márkák számára is, amelyek minden évben pályázhatnak a díj elnyerésére.

A program több mint 3000 márkát tesz mérlegre a kiválasztás során, de végül csak 750 márka nyerheti el ténylegesen a MagyarBrands-elismerést.

A MagyarBrands program az elmúlt tíz évben folyamatosan bővítette a díjazás fókuszát. Először az üzleti és a fogyasztói márkák kerültek be a díjazási programba, majd az innovatív márkákra került sor. Ebben a kategóriában azokat a magyar márkákat díjazza a program, amelyek sikeres üzleti, tehát termék- vagy szolgáltatási, vagy technológiai innovációt hajtottak végre a megelőző években. A program bővítése a következő lépésben a magyar gazdaság egyik új, de annál jelentősebb problémájára, a munkaerő felkutatására és megtartására válaszolt, amikor a munkáltatói tevékenység és a munkáltatói márkaépítési munka díjazásába fogott. 2018 óta a „Kiváló Munkáltatói Márka” kategóriában is lehet pályázni.

A „Kiváló Munkáltatói Márka” a munkavállalók számára is fontos információt

jelent, hiszen a díjazott márkák jól láthatóan ismerik munkavállalóik igényeit, és tesznek azért, hogy ezen a téren sikeresek legyenek. Programokat, képzéseket hoztak létre, legtöbbször magukkal a

„A hazai termékek, a hazai márkák iránt egyre növekvő vásárlói preferencia világhíresség. Magyarországon sincsen ez másképp. Nálunk is látványosan nő azon márkák köre, amelyek kiérdemlik a vásárlók, a fogyasztók tartós kötődését. A MagyarBrands immáron 10 éve értékeli azokat a márkákat, amelyek a hazai piacon kiválóságukkal kiemelkednek a többi közül. A díj elnyerése így továbbra is kiemelkedő érdem, mely egyaránt nagy öröm a vevőknek, a fogyasztóknak és a munkájukra méltán büszke vállalatoknak is. A MagyarBrands programban díjazott márkának felelőssége az is, hogy ne csak kiérdemelni igyekezzenek a kiváló márka címet, hanem megtartani is.”

– SERÉNYI JÁNOS, AZ MIB PROGRAM ELNÖKE

munkavállalókkal közösen. Fejlesztik a belső kommunikációt és elismerik a teljesítményt. A díjazottak munkája ebben a kategóriában is mintát jelenthet a többi magyar márka számára. A Magyarbrands program az elmúlt években a munkáltatói márkaépítés kihívásait, magyarországi helyzetét egy konferencia keretében mutatja be, ahol több mint 150 szakembernek volt lehetősége beszélgetni, tanulni a legjobb gyakorlatokról.

Az elmúlt tíz évben a Magyarbrands díjazási rendszer

sikere a zsűri és a program munkatársai számára azt bizonyítja, hogy szükség van a „Kiváló fogyasztói márka”, a „Kiváló üzleti márka”, az Innovatív Márka” és a „Kiváló Munkáltatói Márka” elismerésekre. A díjazottak példaeértékű munkát végeznek és büszkék lehetnek az elismerésre.

A Program folytatva a hagyományt 2020-ban is várja a pályázatokat fogyasztói, üzleti és innovatív márka kategóriában. Részletek és a letölthető űrlapok már elérhetőek a MagyarBrands hivatalos oldalán.

www.magyarbrands.hu

